

Kwartalnik

PEDAGOGIKA Rok XVII
2018

Nr 4 (70)

SPOŁECZNA

Pod
patronatem ZESPOŁU PEDAGOGIKI SPOŁECZNEJ
PRZY KOMITECIE NAUK PEDAGOGICZNYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

**VI Zjazd Pedagogów Społecznych
Poznań, 17–18 IX 2018 r.**

REDAKCJA
Barbara Smolińska-Theiss

PEDAGOGIUM

WYŻSZA SZKOŁA NAUK SPOŁECZNYCH
W WARSZAWIE

Rada Naukowa

Józefa Brągiel (Opole), Michał Bron Jr (Szwecja), Wioletta Danilewicz (Białystok), Batia Gilad (Izrael), Kathrin Maier (Niemcy), Ewa Marynowicz-Hetka (Łódź), Krystyna Marzec-Holka (Warszawa), Bożena Matyjas (Kielce), Zbyszko Melosik (Poznań), Maria Mendel (Gdańsk), Jerzy Modrzewski (Poznań), Agnieszka Naumiuk (Warszawa), Jan Niewęglowski (Warszawa), Jerzy Nikitorowicz (Białystok), Ewa Ogrodzka-Mazur (Cieszyn/Katowice), Ulrich Paetzold (Niemcy), Joanna Ostrouch-Kamińska (Olsztyn), Jacek Piekarski (Łódź), Tadeusz Pilch (Warszawa) (przewodniczący), Andrzej Radzewicz-Winnicki (Łódź), Katarzyna Segiet (Poznań), Bohdan Skrzyńczak (Warszawa), Mirosław Sobecki (Białystok), Janusz Surzykiewicz (Niemcy), Ewa Syrek (Katowice), Alina Szczurek-Boruta (Cieszyn/Katowice), Mirosław J. Szymański (Warszawa), Bogusław Śliwerski (Łódź), Mikołaj Winiarski (Warszawa)

Redakcja

Redaktor naczelny: Wiesław Theiss
Zastępcy redaktora naczelnego: Ewa Jarosz, Barbara Smolińska-Theiss
Sekretarz redakcji: Anna Perkowska-Klejman
Redaktorzy tematyczni: Danuta Uryga, Basia Vucic, Marta Wiatr
Redaktorzy językowi: Marta Kulesza (język niemiecki), Anna Odrowąż-Coates (język angielski),
Marek Siwicki (język polski)
Redaktor statystyczny: Michał Kwiatkowski

Recenzenci zewnętrzni/External reviewers

Józefa Brągiel, Wioletta Danilewicz, Anna Dudak, Paulina Forma, Mirosław Górecki, Jacek Gralewski, Halina Guzy-Steinke, Wanda Hajnicz, Anna Jakubowicz-Bryx, Dorota Jankowska, Anna Józefowicz, Ewa Kantowicz, Jacek Kulbaka Urszula Markowska-Manista, Aneta Matosek-Kozdój, Bożena Matyjas, Agnieszka Naumiuk, Jerzy Nikitorowicz, Joanna Ostrouch-Kamińska, Łukasz Ratajczak, Mirosław Sobecki, Tomasz Sosnowski, Elżbieta Strutyńska, Ewa Syrek
Alina Szczurek-Boruta, Jerzy Szmagański, Piotr Zamelski

Publikacja współfinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Publikacja dofinansowana ze środków
Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA).

Czasopismo jest indeksowane w bazach: „The Central European Journal of Social Sciences and Humanities” – CEJSH; Index Copernicus International; ARIANTA

Za publikację w kwartalniku „Pedagogika Społeczna” Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznaje 11 punktów

© Copyright by PEDAGOGIUM WSNS
Warszawa 2018

ISSN 1642-672X

Redakcja oświadcza, że wersja drukowana jest pierwotną wersją niniejszego czasopisma

Redakcja

00-102 Warszawa, ul. Marszałkowska 115, e-mail: redakcja@pedagogium.pl, www.pedagogikaspoeczna.com
Łamanie: Studio KROPKA dtp – Piotr Kabaciński; Druk i oprawa: TOTEM.COM.PL

Spis treści

Wprowadzenie

Barbara Smolińska-Theiss Pedagogika społeczna – pedagogika społecznie zaangażowana. Wokół inicjatyw i ruchów społecznych	9
Program VI Zjazdu Pedagogów Społecznych, 17–18 IX 2018 r., Poznań..	25

Społeczne zaangażowanie i edukacja

Tadeusz Pilch Społeczeństwo obywatelskie wobec opresji i zniewolenia przez ideologie, politykę i władzę	33
Jerzy Modrzewski Od pedagogiki środowiska ku pedagogice społeczeństwa obezwładnionego instytucją państwową. To jest nasz kraj – to jesteśmy my – społeczeństwo polskie.....	85
Wiesław Theiss Helena Radlińska: powrót do źródeł i tradycji w ponowoczesnym świecie	113
Maria Mendel, Agnieszka Naumiuk, Bohdan Skrzypczak W trosce o społeczeństwo. Pedagogika społeczna w czasach nacjonalizmu	137

Edukacja społeczna – obszary i problemy

Ewa Jarosz	
Dziecięce obywatelstwo – między prawami dziecka a rzeczywistością.....	183
Maria Mendel, Marta Wiatr	
Rodzice siłą demokracji.....	207
Tomasz Sosnowski, Wioleta Danilewicz	
Strategie i mechanizmy budowania ładu społecznego.....	231
Agnieszka Naumiuk	
Organizacje pozarządowe.....	247
Bożena Matyjas	
Ruchy kościelne działające w duchu Społecznej Nauki Kościoła na rzecz budowy dobrostanu młodzieży i dorosłych.....	263
Katarzyna Segiet, Kamila Słupska	
Inicjatywy i ruchy sąsiedzkie	283
Elżbieta Górnikowska-Zwolak, Agata Matysiak-Błaszczyk	
„Nasz udział w budowaniu życia”. Ruch kobiet w stulecie praw kobiet.....	303
Danuta Uryga	
Ruch społeczny na rzecz praw osób LGBT+. Między rodziną a szkołą	327

Podsumowanie

Barbara Kromolicka	
Wnioski i zadania pozjazdowe.....	363
Uczestnicy VI Zjazdu Pedagogów w Poznaniu	371